

Andrej Gašperič: Čiščenje Pristavske jame

Pristavska jama se odpira v zakraselem pobočju pod gradom Hmeljnik. Domačini dobro poznajo slikovit breznast vhod in vedo celo povedati, da so nekdanj vanj padli grajski voli, jarmi pa so prišli na dan v izviru Bezgovec ob Bršljinem potoku. Valvasor je sicer zapisal, da padca kamna na tla brezna ni slišati, a danes vemo, da je ozko vhodno brezno globoko slabih 25 metrov. Na tej globini se odpira prostorna podzemna dvorana, dolga okoli 20 metrov ter do 10 metrov široka. Zapolnjuje jo širok podor grušča, stene so močno korodirane in izjedene, dno pa prekriva debela plast ilovice. Na najnižji točki je med odloženo glino in stropom ozka zablatena razpoka, ki po dobrih 10 metrih pripelje v čudovito zasigano dvorano. Stene prekrivajo slapovi sige, na stropu se bohota več do meter visokih stalaktitov, iz podornih tal pa se dviga nekaj mogočnih stalagmitov – prava podzemna zakladnica. Med kamni se v tleh odpira še vhod v manjšo dvorano, kjer je v podoru zasuto nadaljevanje.

Zaradi problematične kvalitete vode v bližnjem vodnem zajetju smo si po naročilu Komunale Novo mesto jama ogledali. Najprej se je vanjo spustil Marko Pavlin. Ugotovil je, da je jama zelo onesnažena. S Komunalo Novo mesto smo se zato dogovorili, da jama očistimo. Njegovim govoricam o veliki količini odpadkov v jami skoraj nismo mogli verjeti. Jama smo

si ponovno ogledali 29. novembra 2001 in se na lastne oči prepričali, da je imel Marko še kako prav. V jami je bilo gotovo nekaj deset kubičnih metrov različnih odpadkov, med katerimi so bili najbolj opazni ostanki poginulih domačih živali. Tudi eksplozivnih sredstev ni manjkalo, precej pa je bilo tudi ostankov škropiv, barv in naftnih derivatov. Jama smo si ogledali Marko Pavlin, Mihael Rukše in jaz, ob jami pa sta kot "logistična" podpora ostala Mateja Luzar in Vinko Mihelčič.

Pogodba s Komunalo Novo mesto je bila podpisana. Dela se je bilo treba lotiti odgovorno in profesionalno, saj je bila za uspešno opravljeno delo dogovorjena kar lepa nagrada. Ker se je nezadržno bližal dan čiščenja, je bilo treba jama primerno opremiti. V petek, 7. decembra 2001, smo se Tadej Krevs, Frenk Jenkole, Silvo Kristan, Mihael Rukše, Dare Hribar, Borivoj

Sod se vrača v jama. Foto: Marko Pršina

Ladišič in jaz po službi dobili pred jamo in začeli pripravljati vse potrebno za čiščenje jame naslednji dan. Odstranili smo grmovje okoli vhoda, napeli žičnico jeklenico, v jamo napeljali električni kabel za osvetlitev, iz jame pa potegnili minometno granato, ki jo je prevzel regijski pirotehnik.

Z dodatno opremo nam je izdatno pomagal načelnik Civilne zaščite Mestne občine Novo mesto gospod Fikret Fejzić. Priskrbel nam je reflektorje za osvetlitev jame in okolice ter jeklenico za žičnico, na kateri smo pripravili sistem protiteže za izvlek odpadkov iz brezna. Priprave so se zavlekle pozno v noč, za tem pa so nekateri v klubu še pripravili sode za transport odpadkov iz jame.

Moja naloga je bila priskrbeti vitel, s katerim bomo vlekli sode z odpadki iz brezna. Dva dni sem »letal« po vasi in »birmal« vse potrebno. Pri sosedu sem dobil vitel, ni pa imel pravega kardana, za naš traktor. Tako sem moral še k drugemu sosedu, pa tretjemu ..., da sem končno le našel iskani pripomoček. Pripravil sem traktor s potrebno opremo, tako sem naslednje jutro lahko samo obrnil ključ in drrrr do jame.

Prišel je dan D – sobota, 8. december 2001. Od doma sem odšel že pred 6. uro zjutraj, ker je traktor bolj počasen. Na lokaciji sem bil prvi, pripravil sem traktor in že so pričeli prihajati še ostali. Namestili smo še škripec na žičnico, napeljali vlečno jeklenico, in tako je bilo vse pripravljeno za izvlek smeti. Dva kontejnerja sta bila že pripravljena in malo čez 7. uro smo začeli z delom.

Nekaj časa je trajalo da smo se "ulaufali", potem pa je šlo kot namazano. Pogledat nas je prišel celo župan Mestne občine Novo mesto gospod Anton Starc s skupino novinarjev. Bili so nam bolj v napoto, saj je bilo potrebno paziti, da se ni kdo nastavil preblizu vitla ali celo padel v jamo. Vitel je veselo vlekli sod za sodom in kmalu je bil kontejner poln, čez kako uro pa že naslednji.

Najbolj neprijetno delo so imeli tisti v jami, ki so morali poleg trdega dela prenašati še različne vonjave. Od kemikalij, naftnih derivatov pa do vonjav razpadajočih ostankov govedi. Tudi tistim, ki so prenašali sode do kontejnerjev, ni bilo z rožicami postlano.

Kaj vse smo našli v jami. Foto: Marko Pršina

Ob 13. uri smo imeli zaslužen kosilo. Golaž se je kar prilegel, čeprav nam je tu pa tam veter prinesel "sveže" vonjave iz kontejnerjev. Po kosilu sta se ekipi zamenjali, jaz pa sem bil še naprej strojnik. V jami smo našli še 4 eksplozivna telesa: 3 minometne mine različnega kalibra in ročno bombo italijanske izdelave. Delo smo uspešno končali okrog pete ure popoldne. Iz jame smo izvlekli nekaj čez 30 m³ odpadkov, od tega za 3 m³ organskih in kemičnih. Z opravljenim delom smo bili zelo zadovoljni, saj nismo pričakovali, da nam ga bo delo uspelo opraviti v tako kratkem času.

Na žalost pa ni šlo brez nesreče. Pri kopanju odpadkov se je Marku Pavlinu sprožil večji kamen, ki se je po podoru skotalil ravno na stopalo Antonu Tramte. Sprva je kazalo, da ni nič hujšega, vendar se je čez noč noga razbolela in Anton je moral k zdravniku po pomoč. Prsti na nogi so bili namreč sumljivo modri. Po opravljenem delu, je bilo potrebno še vse pospraviti in počistiti v okolici jame. Zadovoljni smo se v trdni noči odpravili domov.

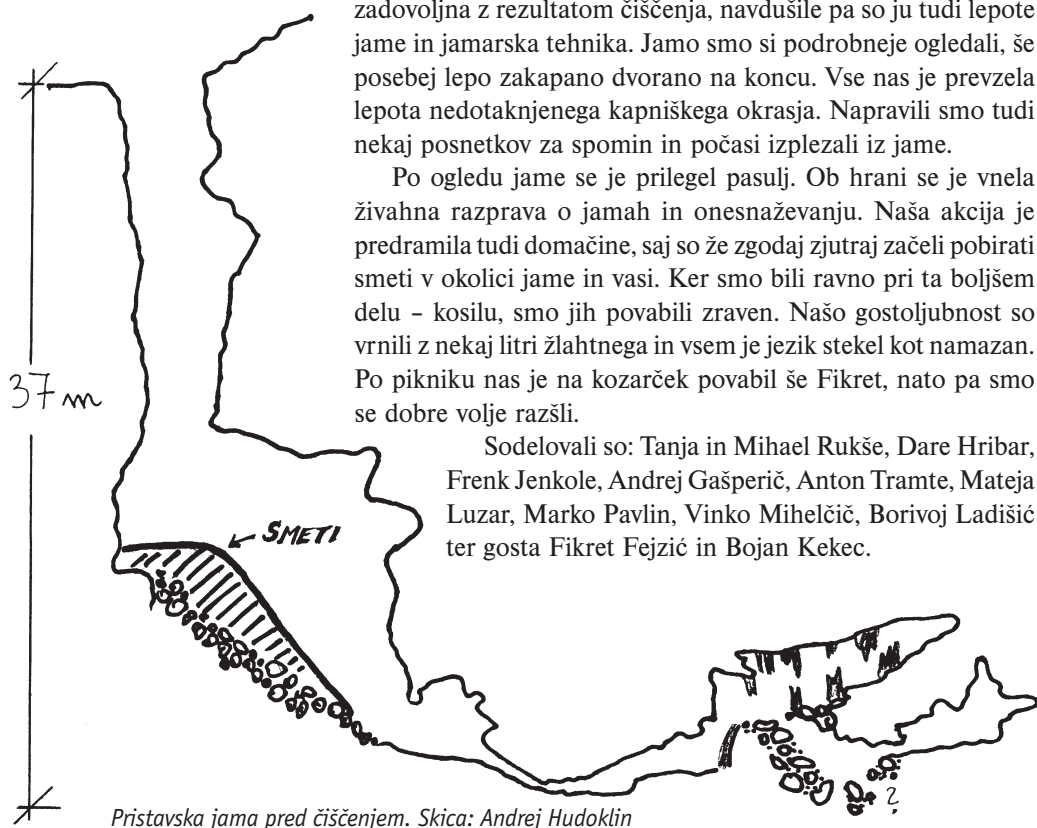
Sodelovali so: Tanja in Mihael Rukše, Marko Pavlin, Mateja Luzar, Frenk Jenkole, Silvo Kristan, Tadej Krevs, Dare Hribar, Zdravko Bučar, Andrej Hudoklin, Matjaž Nahtigal, Miro Robek, Vinko Mihelčič, Anton Tramte, Borivoj Ladišič, Miha Zadavec, Borut Glavan, Borut Berkopec, Andrej Gašperič.

Za naslednji dan, nedeljo, 9. decembra 2001, smo se dogovorili, da se še enkrat dobimo pred jamo in pri dnevni svetlobi preverimo, če je še kaj ostalo, in da pojemo še pasulj, ki smo ga rezervirali. Prišla sta tudi predstavnik komunale in načelnik civilne zaščite. Oba smo

opremili z jamarsko opremo in ju spremili v jamo. Bila sta zadovoljna z rezultatom čiščenja, navdušile pa so ju tudi lepote jame in jamarska tehnika. Jamo smo si podrobneje ogledali, še posebej lepo zakapano dvorano na koncu. Vse nas je prevzela lepota nedotaknjene kapniškega okrasja. Napravili smo tudi nekaj posnetkov za spomin in počasi izplezali iz jame.

Po ogledu jame se je prilegel pasulj. Ob hrani se je vnela živahna razprava o jamah in onesnaževanju. Naša akcija je predramila tudi domačine, saj so že zgodaj zjutraj začeli pobirati smeti v okolici jame in vasi. Ker smo bili ravno pri ta boljšem delu – kosilu, smo jih povabili zraven. Našo gostoljubnost so vrnili z nekaj litri zlahtnega in vsem je jezik stekel kot namazan. Po pikniku nas je na kozarček povabil še Fikret, nato pa smo se dobre volje razšli.

Sodelovali so: Tanja in Mihael Rukše, Dare Hribar, Frenk Jenkole, Andrej Gašperič, Anton Tramte, Mateja Luzar, Marko Pavlin, Vinko Mihelčič, Borivoj Ladišič ter gosta Fikret Fejzić in Bojan Kekec.

Pristavska jama pred čiščenjem. Skica: Andrej Hudoklin